

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 378.663+001«18+19»(477-25)

**ДО ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.**

Когутич М.Ю., студент 1 курсу

Науковий керівник - Стегней М. М., канд. вет. наук, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.
Київ*

Метою роботи є аналіз передумов становлення та розвиток сільськогосподарської освіти і науки в Україні. Матеріалом дослідження слугували видання періодичної преси відділу стародруків бібліотеки ім. В.І. Вернадського, матеріали Державного архіву м. Києва, та Державного архіву Київської області. При проведенні досліджень використано хронологічний, системний та аналітичний методи.

Практичні успіхи сільського господарства у Європі, поява нової різноманітної сільськогосподарської техніки, нових сортів сільськогосподарських культур, були стимулом для покращення землеробства у Росії.

Однією з перших шкіл практичного землеробства була школа у с. Богоявленське (нині Корабельний район м. Миколаїв), яка була відкрита у 1790 році князем Г.О. Потьомкіним для селян-переселенців, яку у 1797 році переведено у с. Чарлево під Петербургом під тією ж назвою.

Організацією школи займався перший російський професор землеробських наук М.І. Афонін і професор землеробства М.Є. Ліванов. Саме М.Є. Ліванов і очолив школу, яка належала адміралтейству, а Афонін М.І. став першим професор історії зоології і, ботаніки, мінералогії і землеробства Московського університету. За короткий час до школи були привезені з різних країн різні породи дерев для акліматизації і подальшого розведення

Другим навчальним закладом, в якому проводилися не тільки навчання, але і дослідження, було Одеське головне училище садівництво (1844), яке пізніше було

переведено до Умані (1859) і готувало висококваліфікованих садівників. Училище було відкрите при Одеському ботанічному саду, директором якого був О.Д. Нордман. Цей сад став основою нині існуючого Ботанічного саду Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова. Проте, цих навчальних закладів в Україні було недостатньо. Тому, за розпорядженням Міністра державного майна графа П.Д. Кисельова у 1847 р. в с. Мала Данилівка біля Харкова відкрито Південно-Західну навчальну ферму. Для ферми був куплений земельний масив безплідних лісів та боліт у землевласників та селян селища Мала Данилівка. На куплений площі були насаджені сосни, закладено фруктовий сад, розсадник, визначилися площі під луки, сіножаті, пасовища для тварин, городи, дослідні ділянки, звелися будівлі. А в 1854 році вийшов наказ про створення при Харківській навчальній фермі землеробного училища [6]. З 1856р. Харківське землеробне училище мало 3-річний термін навчання, а з 1870 р. термін навчання становив 4,5 роки та 1 рік практики. У 1878 р. училище було прирівняне до розряду середнього навчального закладу і діяло за статутом 1878 р., за яким термін навчання становив 5 років та 1 рік практики.

Другим навчальним закладом, у якому проводилися наукові дослідження, було головне училище садівництва, відкрите у м. Одесі (1844), яке було переведено до Умані 1859 року і готувало висококваліфікованих садівників. Навчальний процес і наукові дослідження в Уманському училищі землеробства і садівництва відповідали кращим зразкам Росії.

У кінці XIX – на початку XX століття в Україні були окремі кафедри сільськогосподарського напрямку при університетах. Проте існувала потреба створення окремого вищого сільськогосподарського закладу. Таким вищим навчальним закладом в Україні був Київський політехнічний інститут, який прирівнювався до університету. У складі інституту було 4 відділення, одним з яких було сільськогосподарське. У складі 4-х відділень політехнічний інститут існував до 1918 року. Пізніше відділення були перейменовані у факультети. На базі сільськогосподарського відділення у 1920 організовано Київський ветеринарно-зоотехнічний інститут та Київський сільськогосподарський інститут (1922). Спочатку сільськогосподарський інститут мав агрономічний факультет з лісним і зоотехнічним відділеннями. В стінах Київського політехнічного інституту сформувалися наукові школи фахівців з ботаніки (Є.П. Вотчал), зоології (Ю.М. Вагнер), землеробства (О.В. Ключарев), зоотехнії (В.П. Устьянцев), ветеринарії (С.О. Іванов). У 1929 році до інституту влився факультет механізації Білоцерківського інституту механізації сільськогосподарства.

Пізніше з агрономічного факультету виділився факультет механізації і електрифікації сільськогосподарства, що сприяло утворенню самостійних інститутів Київський агроінженерний інститут (сільськогосподарський) та Київський інститут механізації і електрифікації сільськогосподарства.

1. В Україні, вперше в Російській імперії, у 1790 році створено вищий навчальний заклад нового типу – Богоявленську школу практичного землеробства.

2. У кінці XIX – початку XX ст. в Україні виділилися три центри заснування вищої сільськогосподарської освіти: Львів, Харків, Київ.